

Praktiline ettevõtluskuu

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

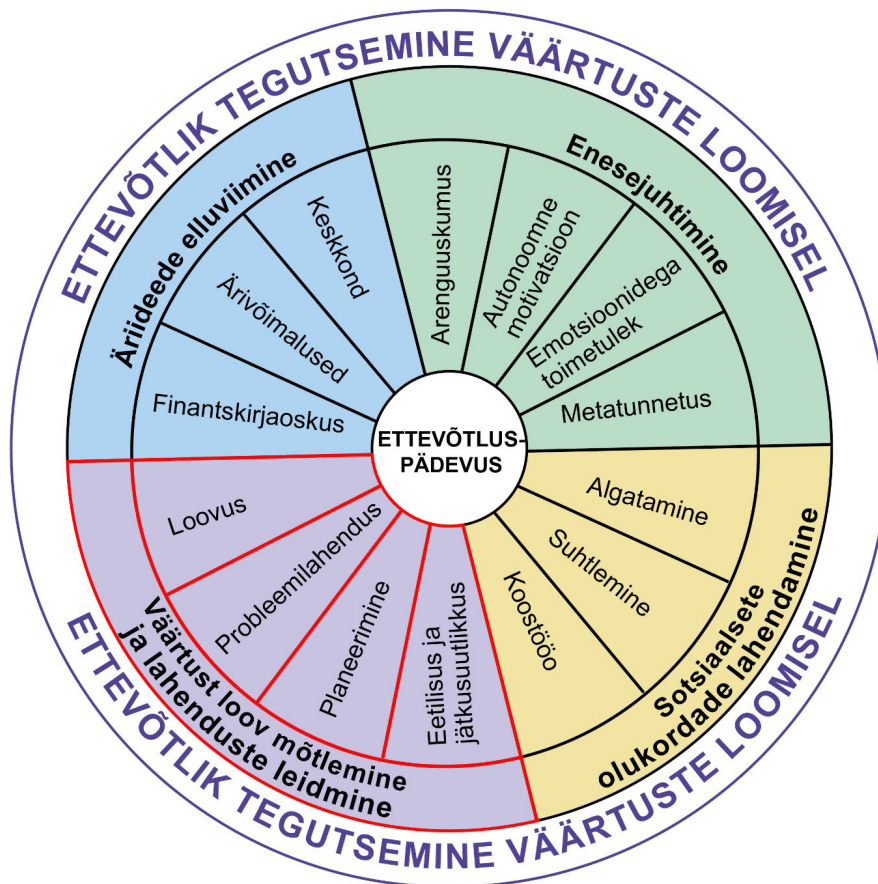
Eesti
tuleviku heaks

ÕPPEMATERJALI 4. OSA

Praktiline ettevõtluskuu

ÕPPEMATERJALI 4. OSA

Teise koolitusnädala õppematerjalid kätkevad endas väärtust loova mõtlemise ja lahenduste leidmisega seonduvaid teadmisi. Praktilised tegevused toetavad loovust, probleemidele lahenduste leidmise oskuseid ja planeerimist.

Wake me up when I am famous! Ärata mind siis üles, kui olen kuulsaks saanud!

oooo noooo ohhh eiiii nii see ei käi

WORK is how you get it! TÖÖ on see, mis viib su tulemusteni!

ÕPPEMATERJAL juhendajale

IV OSA

Neljandal koolituspäeval jätkub toote loomisprotsess töötoas. Toimub toodete valmistamine, disainimine ja täiendamine, meeskondadele pakub tuge mentor või kooits.

1. tund - Hoogne tootmine töötubades (45 min)

Kordamine ja kohaletulek (15 min)

Eesmärk: Aru saada toote valmistamise protsessi hetkeseisust ja korrata õpitud! Mõista planeerimise olulisust ja plaanist kinnipidamise vajalikkust.

Abivahendid: puuduvad

Protseduur: Juhendaja kirjeldab harjutust:

Joonistame maha mõttelise graafiku, kus 0 on ühes klassi otsas ja 10 teises.

Palun osalejatel leida oma koht graafikul. Lähtuvalt sellest, kus ta tunnetab end toote valmistamise protsessis hetkel olevat.

Peatame seisu ja teeme kokkuvõtte.

Ülesande teises osas palume osalejatel asetseada graafikus kohal, kus nad arvavad, et nad **hetkel tegelikult peaksid olema**, toote valmimise tähtajast lähtuvalt.

Miks pilt erineb? Kas planeerimises esines vigu või takerdumisi? Võta ette tehtud plaan!

Tagasi toote valmistamise juurde.

Praktilise töötoa jätk (30 min)

Eesmärk: Praktilised tegevused toetavad loovust, probleemidele lahenduste leidmise oskuseid ja tootmisprotsess planeerimist. Õppida oma tegevust eesmärgile viies oma võimekust ja tempot jälgima, ajastama ja vajadusel muutma ning ka julgustada abi otsima, kui on oht tähtajaks mitte valmis saada või muul moel protsessis ebaõnnestuda. Ta oskab probleeme lahendada, olles sealjuures loov ja ettevõtlik.

Abivahendid: eelmises tunnis jaotatud **Tööleht nr. 4** ja kirjutusvahend, isiklikud tootevalmistamise materjalid ning juhendaja poolt kaasatoodud abivahendid, kui neid on.

Ülevaade: Töötoas toimub toodete arendamine, täiendamine ja valmistamine.

Toote loomise töötubades on **juhendaja roll mitmekülgne ja paindlik** ning sõltub palju ettevõtluskuu ülesandeks valitud toote olemusest, grupi meelestatusest, tempost ja muudest muutuvatest asjaoludest. Usume, et juhendajad on loovad ja andekad ning toome siinkohal ära mõned võimalikud rollid:

- **Tehniline tugi** - igakülgse tehnilise abi andmine osalejatele. Vastavalt valitud tootele, võiks kutsuda appi näiteks käsitööõpetaja või arvutiõpetaja või mõne kohaliku ettevõtja jne.
- **Motivaator** - julgustamine ja innustamine, et osalejad keerulistes ja uudsetes olukordades ei laseks nina norgu. Julgusta õpilasi katsetama ja lahendusi leidma ka siis, kui see täiesti võimatu tundub. Kiida konkreetsete asjade eest. On pea-aegu alati võimalik leida midagi, milles õpilane on olnud hea.
- **Mentor** - koostöömeeskondade abistamine tegevuste koordineerimisel, et meeskonnad ei unustaks omavahel ülesandeid ära jagada. Aidata jälgida, et see töö- ja ajajaotus oleks ka loogiline ning sellest ka kinni peetakse. (Ei saa enim värvida ja kaunistada asja, mida pole veel valmis tehtud jne.)
- **Meeskonna motivaator ja koots** - osalejate tunnustamine ja innustamine. Tagasisidestamise puhul hinda ja kiida ka meeskonnatöö oskuseid! Küsi õigeid küsimusi, nagu: "Mida veel saate ära teha? Mis variandid on veel? Mida veel...+?"
- **Koots** - kui keegi jääb hätta, siis ei anna juhendaja hinnangut, vaid püüab esitada abistavaid küsimusi ning aidata osalejal oma probleemi ise edasi lahendada. Julgustab õpilast vaatama probleemi uuest vaatenurgast ning vajadusel muutma oma toote tegevuskava värske lahendusega - parimad lahendused sünnivad tihti alles loomisprotsessis! Ei tohi jääda kinni pisidetallidesse, neid on alati võimalik muuta, kui see tootele tegelikult sisuliselt kasuks tuleb. Tuleb olla ühtaegu sihikindel, arvestav aga ka paindlik! "Mida veel saate ära teha? Mis variandid on veel? Mida veel...+?"

Vahetund!

ÕPPEMATERJAL juhendajale

IV OSA

2. tund - Tootmine, loov mõtlemine ning loov probleemilahendus (45 min)

Tootmine (20 min)

Eesmärk: Eetiliste, teineteist arvestavate ja keskkonda säästvate käitumisoskuste kujundamine, emotsioonide juhtimine, rahumeelne ja loov koostöö ka tähtaja lähenemisel ning probleemide ilmnmisel.

Probleemi lahenduse kitsaskohtade leidmine, probleemi alternatiivide määratlemine, kitsendamine, täpsustamine ja lahendamine; loova mõtlemise ergutamine ja alternatiivsete ideede genereerimine; koostöö ja kaasamine.

Abivahendid: isiklikud tootevalmistamise materjalid ning juhendaja poolt kaasatoodud abivahendid.

Ülevaade: Toimub toote valmistamine ning sellega kaasuvate probleemide lahendamine.

Protseduur: Juhendaja annab nõu, et leida tootmislahendusi probleemidele, mis paratamatult asju esimest korda tehes tekivad. Toetab loovust, julgustab, leiab lahendusi ja mentordab oma kogemustest lähtuvalt tooteid valmistavaid õpilasi ja meeskondi. Teine juhendaja, või mõni külalisettevõtja, täidab siin mentori või kooisi rolli. Esitades vajadusel suunavaid küsimusi, et panna meeskond/toote valmistaja ise mõtlema lahendustele. Ikka samm-sammult, vajadusel lastes osalejatel võtta välja töölehed, et rajal püsida.

Oluline on, et juhendaja toetab ka meeskonna vaimu ja töömeeleolu.

Juhendaja võib motivatsiooni hoidmiseks rääkida tuntud ettevõtjatest ja nende soovist alustajatele, näiteks hea eeskujuna võiks olla Richard Branson.

Meeskonna innustamine ja töömeeleolu ergutamine (10 min)

Teie valmistage oma tooteid, mina räägin teile ühest rahvusvaheliselt väga tuntud ettevõtjast.

See on mees, kes on teinud üle 100! toimiva firma, palju edu tunda saanud, aga ka kukkunud ja alati edasi liikunud. Õppinud oma vigadest ning tänaseks omab ta päris isiklikku saart troopilises meres. Ta alustas üliõpilasajakirja ja plaadiäri, tal on oma hotellid, ta ehitab kosmoselaeva, ta on miljardär, sealjuures investor ja filantroop, loodushoidja, showmees ja surfar...

Mees, kes nähes probleemi mõtleb - leia probleemid, loo neile lahendused!

Mis te arvate, kes ta olla võiks?

Niisiis, see ettevõtja on Richard Branson.

Mees, kes paljureisiva ärimehena lahendas probleemi, et lennufirmade teenindus on kehv, lihtsalt sellega, et tegi oma lennufirma.

Sündis lennufirma **Virgin Atlantic**. Lennufirma, mis erineb selle poolest, et on pühendunud väga heale klienditeenindusele. **Vat nii mõtlevad tõelised ettevõtjad!**

Paljud tema firmad koonduvadki nime alla **VIRGIN** - Virgin Atlantic, Virgin Records, Virgin Hotels, Virgin Galactic jne. Oled ehk kuulnud?

Siinkohal võiks vaadata väikese videolõigu, mis tal meile öelda on?

Valida kas õppematerjali lõpus olevate linkide hulgast või mujalt.

Võid jälgida karismaatilise ja innustava äriguru Richard Bransoni alati innustavaid postitusi ja mõtteid näiteks tema ametlikul Facebooki lehel või Youtube's.

Niisiis, mis me õppisime? Et ettevõtja ei põe ega süüdista ja haletse ennast ja teisi, vaid otsib alati LAHENDUSI!

Toodete valmistamine juhendajapoolne abistamisega jätkub. Kui on näha, et toote valmistamisprotsess on mitmetele osalejale keeruline ja raske ning grupi hoog ja ind rauged, siis võiks õpilaste loometegevuse taustaks arutleda teemal:

Millised on viisid tulevikus oma toote valmistamist lihtsustada? (15 min)

Juhendaja juhatab teema sisse: Nagu sa näed, läheb toote valmistamiseks päris palju aega ja energiat - ning kui tahad tulevikus ise oma asju valmis teha, siis olenevalt tootest, ei pruugi sa jõuda teha väga palju kaupa.

KAS ON TEISI LAHENDUSI? JAH! ON KÜLL:

- **Ostad** juba tehases või käsitöömeistri poolt valmis tehtud toote **ja müüd** selle vaheltkasuga maha, ehk **kaubandustegevus**. Sellinel ettevõtlus on väga levinud. Aga sellel puudub eripära, sinu isiklik panus toote sünni ja olemusse. Sa ei loo uusi väärtusi.
- Kas teadsid, et saad panna ka teisi enda eest asju valmistama ehk **tootma**? Näiteks palud ümbruskonna osavate kätega memmedel sinu kavandi järgi ägedaid sääriseid kududa või tellid kohalikust puutöökojas moodsate vineerist prilliraamide väljalõikamise teenust.
- Kuid pead arvestama, et siis pead sa maksma toodete tegijatele selle eest ka kokkulepitud tasu!
- Esialgu on kaval mõte paluda appi oma pere, sest nemad toetavad sind ka siis, kui tulemust, ehk müüki, tuleb alles oodata. Tavaolukorras sinu heaks tööd teinud abiline soovib tasu peale seda, kui töö on tehtud, sõltumata sellest, kas sina oled toote juba maha müünud või mitte.
- On võimalus teha valmis 1 originaaltoode ja seda erineval moel kopeerida või toota lasta - paljundada kunstiteoseid kvaliteettrükis, lasta teha oma tootest vorm või tootmisjoonised ja seda tootma hakata.
- Kasutada oma loomingut trükituna muudel toodetel - rõivad, tassid, kotid jne.

Trüki oma disain erinevatele toodetele!
Näiteks: CafePress - <https://www.cafepress.com>

- Tänapäevaks on võimalus paljusid asju ka 3D printida.
- Tootekeskse ettevõtluse asemel võib valida hoopis näiteks teenuste osutamise - pakud tasu eest oma disaini- või programmeerimisosi jne.

Juhendaja kokkuvõte harjutuse lõppedes: tee oma toode enam-vähem valmis ja võta järgmine kord kaasa!

Kui jõuad päris valmis, siis võid ennast õlale patsutada, sinus on peidus tõeline ettevõtja!

Kui jääb veel natukene teha ja viimistleda, pole hullu midagi - saad oma toote fotostuudio päevaks lõpuni valmis teha ning tuleviku jaoks järeldusi teha, kuidas oma planeerimisoskusi lihvida!

Iga osaleja võib võtta juhendaja poolt toodud abivahendite hulgast vajalikke asju koju toote tegemise jätkamiseks kaasa. Kui keegi teine vajab sama materjali, siis jagage, kes ja millal seda kasutab.

Eesmärk on toode esmaseks esitlemiseks valmis saada. Järgmises tunnis peaks toode olema enamvähem valmis ja hakkame rohkem õppima müümist ja tootesitlust.

Vajadusel võib toote valmistamiseks teha pikema töötoa või töötubade seeria.

Samuti toote olemusest ja õpilaste koormatusest lähtuvalt jätta koolituspäevade vahele pikema vahe, et õpilane saaks iseseisva tootmise ja loometööga pikemalt tegeleda.

Linke ja lisalugemist juhendajale:

Mentorlus, coaching ja konsultatsioon, mis asjad need on?

<http://www.rmp.ee/ettevotlus/kasulik/mentorlus-coaching-ja-konsultatsioon-2016-10-31>

Trüki oma disain erinevatele toodetele!

<https://www.cafepress.com>

Äriguru Richard Bransoni ametlik Facebooki leht:

<https://www.facebook.com/RichardBranson/>

Richard Bransoni nõuanded ettevõtjale:

<https://blog.kissmetrics.com/mega-entrepreneur-richard-branson/>

Richard Bransoni 5 nõuannet alustavale ettevõtjale

<https://www.linkedin.com/pulse/20121002115242-204068115-five-top-tips-to-starting-a-successful-business>

Richard Branson

https://en.wikipedia.org/wiki/Richard_Branson

Videomaterjali Richard Bransoni kohta:

Richard Branson's A to Z of business: Y is for Yes

<https://www.youtube.com/watch?v=HDsKoaCpww0&list=PLn0TvDtUZQrG9JnhXr00YcTbcw1IHQtKk&index=6>

15 Things You Didn't Know About Richard Branson / 15 fakti, mida sa ei tea

Richard Bransonist

<https://youtu.be/21pbaM8nRfs>

Richard Branson: Advice for Entrepreneurs / Richard Bransoni nõuanded ettevõtjatele

<https://www.youtube.com/watch?v=VH35lz9veM0>

Richard Bransoni Youtube kanal: <https://www.youtube.com/user/richardbranson>